

Країни Латинської Америки. Центральна та Південна Америка. ЕГП та склад території. Різноманітність країн (за територією, кількістю населення, адміністративно-територіальним устроєм, формами правління, рівнем економічного розвитку тощо). Особливості населення латиноамериканських держав. Темпи економічного розвитку, структура економіки, участь регіону в міжнародному географічному поділі праці

Загальні відомості. До Латинської Америки належать країни, що розташовані в Америці на обох материках на південь від США. Цей регіон, відокремлений від Старого Світу, має величезну доколумбову історію розвитку людських цивілізацій. Його населяли різні племена індіанців. У XV — XVI ст. він був колоніальною територією Португалії та Іспанії. Поступово його території відійшли до Великої Британії, Франції, Нідерландів. Місцеве населення знищували, пригнічували і витісняли на несприятливі для життя землі. Перші визвольні рухи зародилися в XIX ст., а повне визволення завершилося лише в 50-х роках XX ст. Нині в регіоні — 33 незалежні держави і 13 територій, що залишаються володіннями США, Великої Британії, Франції і Нідерландів. Країни цього регіону відносять до країн, що розвиваються, хоча рівень їх економічного розвитку значно вищий, ніж у країнах Африки та Азії. Це зумовлено сусідством із США, що позитивно впливає на стан економіки регіону. Найбільша країна за площею і кількістю населення — Бразилія (8,5 млн квадратних кілометрів; 176 млн осіб), найменша — Суринам (163,8 тис. квадратних кілометрів; 436 тис. осіб).

Географічне положення. Країни Латинської Америки займають південь Північної Америки і всю Південну Америку з прилеглими до неї островами. На заході їх омивають води Тихого океану, на сході — Атлантичного. Океани з'єднані штучним Панамським каналом. Майже всі країни регіону мають вихід до моря.

Природні умови і ресурси. У рельєфі Латинської Америки переважають гори (Кордильєри, Анди, Мексиканське нагір'я) та плоскогір'я (Бразильське і Гвіанське). Є великі рівнини — Амазонська, Ла-Платська, Орінокська. Територія Латинської Америки лежить у межах різних кліматичних поясів — екваторіального, субекваторіального, тропічного, субтропічного, помірною. Велика кількість тепла і вологи на значних територіях створює сприятливі умови для цілорічної вегетації рослин. На низовинах поширені родючі чорноземні ґрунти, у Бразилії — фералітні та ін. Країни Латинської Америки мають значні лісові, гідренергетичні (могутні водні системи і Амазонки, Оріноко, Парани та інших річок) ресурси, але на території регіону вони розташовані нерівномірно.

У регіоні надзвичайно різноманітними є флора і фауна, велика кількість ендемічних видів. Основні промислові запаси нафти зосереджено у Венесуелі, Мексиці, Перу, газу — у Болівії, Венесуелі, вугілля - у Бразилії, Венесуелі, Чилі. Регіон багатий на рудні копалини. Найбільші запаси кольорових металів є в Суринамі, Гайані, Чилі, Венесуелі, Мексиці, Перу, на Ямайці. Родовища залізної руди залягають у надрах Бразилії, Венесуели, Чилі, Перу, Мексики, марганцевої — у Бразилії, мідної — у надрах Чилі, Перу, Мексики, олова-у Болівії, дорогоцінних металів — у Колумбії, Бразилії, Перу. Запаси бокситів є у Суринамі, Бразилії, на Ямайці. Світові запаси селітри зосереджено в Чилі.

Населення. Етнічний склад населення Латинської Америки є надзвичайно строкатим. Сучасні нації формувалися головним чином під впливом імміграції з Європи. До першої етнічної групи належать європейці Латинської Америки іспанського та португальського походження, мова яких має стародавні латинські корені, що й зумовило виникнення назви регіону. Другу групу утворюють метиси — нащадки змішаних шлюбів корінного населення індіанців і з європейцями. Третя група — мулати — нащадки змішаних шлюбів європейців з представниками негроїдної раси, предки яких були завезені на континент як раби. Четверта велика етнічна група

— самбо — нащадки змішаних шлюбів між негроїдами і корінним населенням - індіанцями. Нашадків корінних індіанців залишилося дуже мало.

Багато проживає європейців, негроїдів, азіатів, яким вдалося зберегти чистоту етносу. У Латинській Америці, в основному в Бразилії, Аргентині, мешкає українська діаспора — понад 600 тис. осіб. Латинська Америка належить до регіонів зі швидким зростанням кількості населення. Для неї є характерним явище демографічного вибуху. Це зумовлено переважанням у більшості країн регіону частки молодого населення. Розміщується населення нерівномірно. Значні скупчення населення спостерігаються на узбережжі, у міжгірських долинах, низовинах. У країнах Латинської Америки — високий рівень урбанізації. У середньому він становить близько 70 %. Найбільший її рівень — в Аргентині, Уругваї і Чилі (82%). У Латинській Америці налічується близько 40 міст-мільйонерів, найбільші з них: Сан-Паулу, Мехіко, Ріо-де-Жанейро, Богота, Ліма, Буенос-Айрес, Сантьяго. Для цього регіону характерним є явище псевдоурбанізації. Панівною релігією в Латинській Америці є християнство (католицизм), у племен корінного населення — свої вірування.

Господарство. Держави Латинської Америки мають відносно низькі показники економічного рівня розвитку, але серед них спостерігається велика контрастність. Найвищого піднесення економіки досягли Мексика, Бразилія, Аргентина.

Гірничодобувна промисловість набула особливої значущості для зовнішнього ринку. Нафту експортують Мексика, Венесуела, Тринідад і Тобаго, залізні та мідні руди — Бразилія, Венесуела, Чилі, боксити — Ямайка, Суринам, Гайана. Продукція галузі забезпечує власні сировинні потреби та йде на експорт.

Паливно-енергетичний комплекс розвивається на власних, але різних за кількістю в окремих країнах ресурсах. Електроенергію виробляють потужні ГЕС та ТЕС.

Чорна металургія, незважаючи на достатню кількість сировини, розвинута лише у великих країнах регіону (*Бразилії, Аргентині, Венесуелі*). Кольорова металургія розвивається в Чилі, Болівії, Аргентині, Колумбії, Бразилії. Металургійні комплекси цих країн базуються на власній сировині і власній дешевій енергії. Дедалі більшого значення набуває виробництво швейних, пральних машин, холодильників тощо.

Хімічна промисловість працює на власній сировині (продуктах переробки нафти і газу), тому нафтохімічні підприємства є в *Бразилії, Аргентині, Мексиці*. У країнах регіону поширеним є виробництво мінеральних добрив, селітри, фосфатів.

Набуває розвитку легка промисловість, для якої властиве тяжіння до споживача.

Підприємства харчової галузі працюють в усіх країнах регіону. Для слаборозвинутих країн Карибського басейну, Центральної Америки, Болівії, Парагваю вона традиційно залишається провідною галуззю господарства.

Сільське господарство характеризується багатоукладністю. Більша частина земель належить латифундистам. Латифундії — це великі земельні володіння, притаманні слаборозвинутому сільському господарству країн Латинської Америки. Аграрний сектор має яскраво виражену експортну спрямованість. У структурі сільського господарства переважає рослинництво. Найбільш поширеною зерновою культурою є кукурудза. Культивують також пшеницю (Аргентина), рис (Бразилія), сою (Мексика, Аргентина, Чилі), цукрову тростину (Куба, Бразилія). Серед олійних найбільше значення мають соя, соняшник, бавовник. Вирощують картоплю, різноманітні овочі та фрукти: томати, квасолу, банани, кокоси, ананаси, апельсини.

Центральну Америку і Вест-Індію називають «продовольчим ринком світу». Цьому сприяють природне середовище, зручність транспортних під'їздів, наявність дешевої робочої сили і ринків збуту. На світові ринки постачають різноманітні сорти кави і какао Бразилія, Колумбія, Еквадор. «Банановими республіками» називають Коста-Рику, Гондурас, Гватемалу, Панаму, Еквадор, а Куба здобула назву «цукорниці світу». Тваринництво в основному має м'ясне спрямування. Розводять робочу і продуктивну худобу: коней, мулів, віслюків, корів, биків, овець, кіз, свиней; в Андах — лам і альпака, які забезпечують вовняною сировиною текстильну галузь (Чилі, Перу). Майже в усіх країнах Латинської Америки на високому рівні розвинуто рибальство. Переробні галузі виготовляють риб'яче борошно і риб'ячий жир (Чилі, Перу). Мексика — відомий експортер креветок. Місцеве населення традиційно вживає в їжу переважно продукти рослинного походження та рибу.

Економічні показники країн Америки			
Показник	США	Канада	Мексика
Валова продукція, млрд дол. США	5670	500	280
Кількість населення, млн осіб	253	27	83
Доход на душу населення, тис. дол. США за рік	22	22	3
Мінімальна погодинна платня у промисловості, дол. США	15	16	2

У зовнішніх перевезеннях переважає морський, у внутрішніх — автомобільний транспорт. Практично немає внутрішнього водного та трубопровідного видів транспорту. Залізничний — відносно молодий. Перші залізниці почали будувати в першій половині ХХ ст. Трансконтинентальні залізниці з'єднують країни: Мексику, Гватемалу, Коста-Рику, Панаму, Бразилію, Болівію, Чилі та Аргентину. Великі країни регіону мають власні авіакомпанії та морські порти, але основні пасажиро- та вантажоперевезення здійснюють іноземні компанії. Особливе місце посідає морський флот Панами — він подібний до морського флоту Ліберії, де застосовують принцип «зручного (дешевого) прапора». Розвиток транспортної мережі регіону є незадовільним.

Зовнішньоекономічні зв'язки. Країни Латинської Америки експортують переважно мінеральну сировину — залізну руду, мідь, боксити. Традиційною статтею експорту є продукція сільського господарства: кава, какао, кукурудза, цукор, фрукти, овочі, м'ясо, вовна. Країни регіону імпортують паливо, споживчі товари, машини, устаткування для галузей промисловості. Основними торговими партнерами є *США*, країни *Західної Європи*, *Японія*.